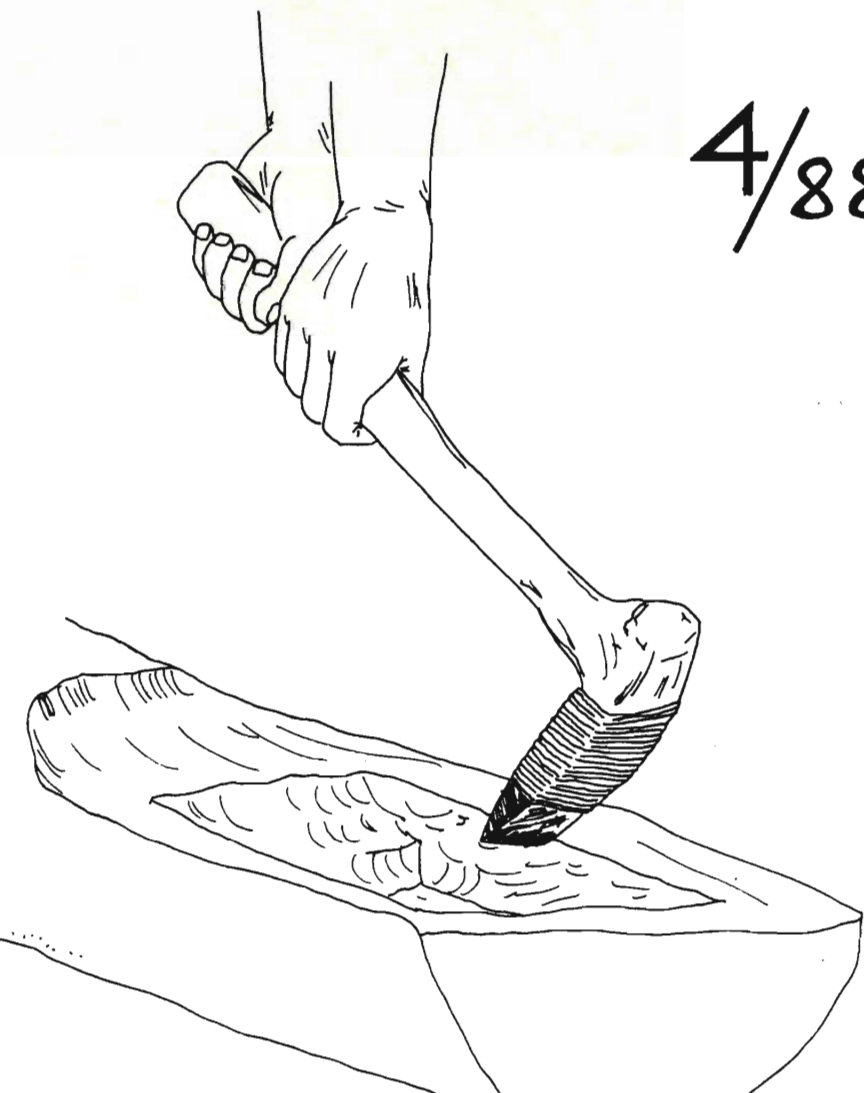

MUINAIS- TUTKIJA

4/88

MUINAISTUTKIJA . 4 /1988

SUOMEN ARKEOLOGISEN SEURAN
TIEDOTUSLEHTI

SISÄLLYS

AJANKOHTAISIA ASIOITA	2
KUTSU SEURAN VAALIKOKOUKSEEN	2
KOKEMUKSIA LAMPAIDEN LAIDUNTAMISESTA KURALAN KYLÄMÄESSÄ KESÄLLÄ 1988 - Forsman	3
MIKÄ TULISIJA ON PARAS - KOKEITA JA AJATUKSIA - Vikkula	8
ARKEOLOGISEN SEURAN RETKI HÄMEESEEN	10
KOKEMUKSIA ESIHISTORIAALLISTEN ESI- NEITTEN KÄYTTÖKOKEISTA - Vilkuna	11
SAKSITTUA	17
TID FÖR ARKEOLOGIN - KARLÖ - Hiekkänen	18
SAKSITTUA	21
JULKAISUPALSTA	22

Toimitus:

Ulla Lähdesmäki, Turun yliopisto, Arkeologian osasto,
Henrikinkatu 2, 20500 Turku.

Anne Vikkula, Museovirasto, PL 913, 00101 Helsinki.

Lauri Pohjakallio, vastaava toimittaja, Lounais-Hämeen
museum, Wahreninkatu 12, 30100 Forssa.

Ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Painos 100 kpl.

ISSN 0781-6790

Turun yliopiston offsetmonistamo

Kansikuva: Ilkka Kaskinen, Vanha-linnan museon kivikauden
näyttelyn käsikirjoitus

Kokemuksia lampaiden laiduntamisesta Kuralan Kylämässä kesällä 1988

Kuralan Kylämäkeen on suunnitteilla toimiva maatila 1940-50 luvun malliin. Lähtökohtana on ensisijaisesti Iso-Kohmon tilan silloiset olosuhteet - seuraavaksi mallia haetaan mäen muilta kolmelta tilalta. Lampaanhoito ei kuitenkaan Kuralassa ole perinteinen senaikainen elinkeino. Ainoastaan pula-aikoina pidettiin muutamia lampaita lähinnä villansaannin turvaamiseksi. Siksi lampaita on Kuralassa pidettävä "ulkopuolisina työntekijöinä", eikä tilan karjaan kuuluvina.

Kuralassa päädyttiin ratkaisuun, että mäen kaakkoisrinne kesällä 1988 laidunnetaan lampaille kahdesta syystä:

- ensimmäinen syy on maisemanhoidollinen. Mäki on pahasti umpeenkasvanut ja etenkin laellaan täysin vesakoitunut. Maisematyypistä sekä kasvillisuudesta päätellen on ainakin rinteitä aikaisemminkin laidunnettu, joka myös on voitu varmistaa historiallisista lähteistä. Laen aikaisempi laiduntaminen on toistaiseksi epävarmaa. Laiduntamisen tavoitteena on avata maisema perinteiseksi haka-niitty muodostelmaksi.
- toinen syy on Turun kaupunginhallituksen päätös Kurala-projektin rahoittamisesta, jossa edellytettiin että Kylämäellä on toimintaa kesällä 1988. Kokeiluverstaan lisäksi lampaat ovat etenkin pienen yleisön mielenkiinnon kohteena, samalla kun ne toimivat viitteenä tulevasta maataloustoiminnasta.

Laiduntamisjärjestelyt

Laiduntamisen järjestelyissä päädyttiin "vuokralampaisiin", josta sovittiin piikkiöläisen lampurin, Greta Stenbergin, kanssa. Täten Turun maakuntamuseon ei tarvinnut investoida lampaiden ostoon, lampolaa ei tarvita eikä lampaiden hoidosta sisäruokintakautena ole huolta. Toisaalta lampaiden omistajalle koituu hyötyä ilmaisesta kesälaitumesta. Kesän aikana museo on siis vastannut lampaiden hoidosta. Käytännössä tämä merkitsee että maittavan ruoan lisäksi museo on tarjonnut lampaille tuoretta juomavettä, suolakiven, hiukan kivennäisaineita karitsoille sekä päivittäistä huolenpitoa ja pientä jutustelua. Vahingon varalta museo on lisäksi vakuuttanut lampaat. Toistaiseksi tämä järjestely on toiminut molemminpuoliseksi tyydytykseksi.

Suurin työ oli luonnollisesti laitumen aitaaminen. Noin hehtaarin kokoinen alue jaettiin neljään laidunosaan, jolloin aitaa jouduttiin rakentamaan lähes 800 metriä. Jakamalla laidun osiin saavutetaan tasaisempi laiduntamistulos ja laidun riittää paremmin. Lampaat syövät pienen alueen tarkemmin ja lannoittavat sen tasaisesti. Samanaikaisesti "lepäävät" alueet kasvavat hyvin kun niitä ei tallata. Laidunkierto suojaa myös lampaita loissaurauksilta.

Aitamalliksi valittiin 1950-luvulle tyypillinen lauta-aita jossa on neljä vaakalautaa ja kuusitolpat kahden metrin välein. Kokeilumielessä osa tolppien alapäistä käsiteltiin perinteisin puunsuojamenetelmin: hiilletys, kuparivithrilli, rautavithrilli, hautaterva ja erikoisveneterva. Tolppien yläpäitä ja lautaa ei käsitelty koska lampaat mielellään jyrivät aitaa. Huomattakoon tässä kohdin, että nykypäivän lahonestoaineet ovat myrkyllisiä. Materiaalikustannukset olivat noin 7 markkaa aitametriltä. Aidan rakennustyöt hoiti pääosin Kuralan alueenhoitaja yhdessä työllistetyn nuorukaisen kanssa. Lisäksi maakuntamuseon työntekijät tekivät kaksi talkoopäivää Kuralassa mm. aitaa rakentaen.

Kesäkuun 2. päivänä lampaat*, kuusi uuhta ja kaksi karitsaa, tulivat Kylämäkeen. Toistaiseksi laidunkierto on ollut seuraava (taulukko 1):

Laiduntaminen ja kasvillisuus

Laitumen laella kasvaa pääosin haapaa, vaahteraa, saarnea ja pihlajaa. Vain harvat näistä ovat täysikasvuisia puita, loput vesaikkoo. Suhteellisen avoimella itärinteellä on visakoivuesiintymä ja muutama mänty sekä etelärinteellä kirsikkapensaita ja muutamia omenapuita jäänteinä Iso-Rasin puutarhaviljelmistä. Pensaskerros koostuu kirsikoiden lisäksi pääosin vadelmasta ja katajasta.

Kenttäkerroksen kasveista runsaimpina esiintyvät (taulukko 2):

Lajikoostumuksesta voidaan päätellä että kyseessä on jonkin verran rikka-ruohottunut entinen laidunmaa. Tyypillisiä ketolajeja ovat esimerkiksi ylärinteillä runsaina esiintyvät pukinjuuri, keltamatara ja ahdekaunokki. Niinikään kuvastavat aholeinikki, mäkitervakko, kissankello, siankärsämö ja arkeologeille tuttu sikoangervo ketokasvillisutta.

Kasvillisuuden seuranta Kuralan Kylämässä sai alkunsa jo vuonna 1984, jolloin Marjaana Alanen suoritti alueen kasvillisuuskartoituksen, johon ylläolevat tiedot pääosin perustuvat. Laidunvaikutusta on tänä vuonna seurattu erottamalla kolme pysyvää näyteruutua, jotka sijaitsevat laitumella II. Ruudut ovat kooltaan 2 x 2 m ja käsittävät näytealat laen lehtomaisesta vesaikosta, ylärinteen ketokasvillisuudesta ja alarinteen niitty-kasvillisuudesta. Jokaisella näyteruudulla on laiduntamaton vertailupari. Ruudut on inventoitu ja dokumentoitu ennen laidunnusta kesäkuun puolessavälissä, ensimmäisen laidunnusvaiheen jälkeen heinäkuun alussa ja toisen laidunnusvaiheen jälkeen syyskuun alussa. Koska materiaalin lajikohtainen analysointi vielä on kesken, esitän tässä muutamia alustavia vaikutelmia laidunnuksen välittömästä vaikutuksesta kasvillisuustyypeihin.

*Vilma ja pikkupässit Ville ja Viktor, ruskea Farmhild, musta Sussu ja valkeat Maxima, Anjuta ja Alba

Esimerkkinä käytän vesaikon näytealoja ensimmäisen laidunkierron jälkeen (taulukko 3):

Yleisvaikutelmana on että lampailla on ollut varsin suuri vaikutus aluskasvillisuuteen. Neljästätoista yhteisestä lajista kuusi on tyystin hävinnyt ja kahdeksan jäljelläolevaa esiintyy pääosin yksittäisinä heikkoina yksilöinä. Suurin osa näytealasta on laiduntamisen jälkeen paljasta maata. Ruutuparit on keskenään valittu siten että ne mahdollisimman tarkasti alkuvaiheessa vastasivat toisiaan, joskaan täysin identtisiin näytealoihin ei koskaan päästä. Vertailu laiduntamattomaan näytealaan kuvastaa siis osaltaan tätä ilmiötä, mutta myöskin kasvukauden edistymistä ja antaa siinä mielessä viitteellisen kuvan siitä minkälainen alue olisi ollut heinäkuussa ilman laiduntamista.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että kolme runsainta lajia kaikki ovat myrkyllisiä. Yleensä laiduneläimet välttävät myrkyllisiä lajeja, vaikka päinvastaisiakin esimerkkejä löytyy kirjallisuudesta. (Toistaiseksi en kuitenkaan ole löytänyt tietoja lampaiden suhtautumisesta nimenomaan kieloon, keltamoon ja valkovuokkoon.) Toisaalta on ajateltavissa että kyseisten lajien häviäminen kahden viikon laiduntamisen jälkeen, on pikemminkin lampaiden aiheuttaman kulutuksen, kuin ruokavalion seurausta. Lehtomainen aluskasvillisuushan on tunnetusti kulutusherkkää. Lampaiden syömiskäyttäytymistä seuraamalla voitiin todeta että mieluisinta ruokaa oli ehkä puiden lehdet. Tämä näkyy myös selvästi vesakoituneella alueella, joka kesän aikana on muuttunut läpinäkyväksi kun puiden ja taimien rungot on syöty lehdettömiksi noin 1,5 m korkeuteen. Lampaat ovat siis oleskelleet erittäin tiiviisti vesaikossa, johon lisäsyynä saattaa olla hakeutuminen varjoon helteisenä aikana.

Laiduntamisen ja helteen yhteisvaikutus näkyy selvästi myös kedolla, missä ainoa vihreä alue heinäkuun alkupuolella oli laiduntamaton näyteala. Pari-kymmenlajisesta ketokasvillisuudesta jäljellä oli vain yksittäisiä keltamataroita, ahosuolaheinän lehtiä ja kuminoita. Pääosin muu lajisto oli joko hävinnyt tai kuihtunut. Samanaikaisesti laiduntamiselta suojattu näyteala kukki keltaisena keltamataraa johon ketoneilikka lisäsi punaista väriään. Tässä tapauksessa on vaikeampi päätellä ovatko lampaat ensisijaisesti syöneet vai tallanneet kasvit.

Alarinteen niityllä taas tallaamisvaikutus oli varsin selvä. Laidunnäytealan lajisto oli lähestulkoon sama ja esiintyi suurinpiirtein samoissa suhteissa kuin ennen laiduntamista. Heinäkuussa se kuitenkin oli lähes täysin kuihtunutta. Tietenkin helle ja kuivuus sinänsä vaikuttivat tähän, mutta laiduntamattoman vertailuruudun kasvillisuus oli silti huomattavasti tuoreempaa. Eräs syy tähän on että lampaat alottivat laiduntamisen liian myöhään, koska aitaus ei valmistunut ajoissa. Lampaat siirtyivät II-laitumelle vasta kesäkuun puoleksavälissä, jolloin heinä ja muu kasvillisuus jo oli ehtinyt pitkäksi ja kuivaksi eikä oikein enää maistunut.

Opetuksia

Ensi vuonna lampaat saavat tulla jo toukokuun puolelsvälissä. Ensimmäinen laidunkierto saa myös olla nopeampi, korkeintaan viikko jokaisella laitumella. Koska nyt tiedämme että laitumemme kuivanakin kesänä riittää hyvin tämänkokoiselle lammaslauhalle, olemme ajatelleet ensi kesänä lisätä laidunpainetta hiukan, jotta päästäisiin toivottuihin maisemanhoidollisiin tavoitteisiin. Sopiva määrä olisi ainakin alkukesäksi noin 8-10 aikuista lammasta - jos ruoka ei riitä osa voi aina palata kotiin. Todennäköisesti emme tulevaisuudessakaan hanki omaa lammaslaumaa, vaan tyydymme hyväksi osoittautuneeseen yhteistyöhön ammattilampurien kanssa.

TAULUKKO 1 ON SEURAAVALLA SIVULLA TAULUKON 3 JÄLKEEN

Mäen laella

metsälauha 4
nurmirölli 4
juolavehnä 4
 rönsyleinikki
nokkonen
 kyläkellukka
 vuohenputki
 pihatähtimö
niittysuolaheinä
 nurmitädyke
 maahumala
siankärsämö
pujo
 syysmaitiainen

Rinteillä

nurmipuntarpää 6
nurmirölli 5
 pukinjuuri 4
 keltamatara 4
 ahdekaunokki 4
 aholeinikki
nokkonen
 sikoangervo
 metsäapila
 koiranputki
 mäkitervakko
niittysuolaheinä
 kissankello
siankärsämö
pujo
 mäkikaura
 nurmilauha
juolavehnä

Taulukko 2.

Numerot kasvinimien jälkeen kuvastavat lajin runsautta skaalalla 1-7, ilman numeroa olevien lajien runsaus on 3. Alueille yhteiset lajit lihavoitu.

Laidun 15.6		Laidun 8.7		Laiduntamaton 8.7
Kielo *	6	-		6
Keltamo *	4	1		4
Valkovuokko *	3	-		3
Koiranputki	2	1		2
Nurmitädyke	1	1		1
Vuohenputki	1	1		1
Maahumala	1	1		1
Metsälauha	1	-		3

Pikkutaimet:

Vaahtera	2	1	3
Saarni	1	-	3
Tuomi	1	1	2
Pihlaja	1	-	1
Lehmus	1	-	1
Juhannusruusu	1	1	1

Taulukko 3.

Taulukoissa runsaus on ilmaistu logaritmisella skaalalla 1-7 (1=<2% 2=2-4% 3=4-8% 4=8-16% 5=16-32% 6=32-64% 7=>64%). * varustetut lajit ovat myrkyllisiä.

Laidun I	2.6 - 15.6
II	16.6 - 30.6
III	1.7 - 11.7
IV	12.7 - 28.7
I	29.7 - 8.8
III	9.8 - 16.8
II	17.8 - 31.8 (Vilma, Ville & Viktor jäivät III:een*)
I	1.9 -
IV	1.9 - (Vilma, Ville & Viktor)

Taulukko 1.

*Vilma-uuhi karitsoineen erotettiin muista uuhista elokuun puolessavälissä "sala-astutusten" välttämiseksi. Seuraavaksi Vilma siirretään takaisin "naisten" ryhmään.

Anne Vikkula

MIKÄ TULISIJA ON PARAS - KOKEITA JA AJATUKSIA

70-luvun lopulla olin mukana Mynämäen Pyheensillan kaivauksilla Lea Väkeväisen kanssa. Osuimme pariin tulisijaan ja niitä tutkiessamme kiinnitimme huomiota merkillisiin seikkoihin, joita tietääksemme ei aikaisemmin ollut pantu merkille. Tulisijat olivat säännöllisen pyöreitä kiveyksiä, joissa kivet olivat hyvin rapautuneita ja palaneita. Kiveystä ympäröi hiiliraita, joka syvemmälle kaivettaessa osoittautui jatkuvan kivien alle siten, että sieltä paljastui ehjiä hiilirankoja patamaisesti. Alla oli yhdessä tulisijassa palamattomia hylkeen luita, mikä johdatti Väkeväisen arvelemaan konstruktiota lihan hauduttamista varten rakennetuksi.

Seuraavina vuosina törmäsin samanlaisiin rakenteisiin tuhkatieheään paitsi omista tutkimuksistani myös mielestäni <kuvien perusteella> muiden kaivaustuloksissa. Laitilan Nästinristissä niitä oli parikymmentä. Sotkamon Räätäkan-kaalla kaivoin yhden koekaivauksen yhteydessä. Joensuun Varaslammelta tulkitsin kuvien perusteella niitä olevan varhaismetallikautisista yhteyksistä. Myöskin Vantaan Jönsäksen suuret, mutta pienemmistä kivistä kootut tulisijat vaikuttavat periaatteessa samanlaisilta. Viime vuonna löytyi Kiukaisten Paneliasta yksi ilmeinen. Ja myös Salon Kethoassa on mielestäni saman tulisijatyyppin edustajia rautakautisista yhteyksistä. ja niin edelleen...

Varsinaisesti mielenkiinnon näitä tulisijoja kohtaan herättivät Euran Tyttöpuiston 33 tulisijaa noin 300 neliön alueella, paikoin aivan vierä vieressä. Yhdenkään alla ei ollut kuoppaa eikä hylkeen luita, joten teoria ruoanhaudutuspaikasta alkoi romahtaa kokonaan. Eräiden kaivausten yhteydessä paikalle saapunut metsästyksen harrastaja arveli,

että kyseessä voisi olla eräänlainen rakovalkeaa vastaava rakenne (kiitokset hänelle ideasta, hänen nimeään en valittavasti muista). Niinpä kehittelemme tulisijatyypille teoreettisen selityksen.

Tulisijaa varten on kaivettu kuoppa, jonka halkaisija on noin metrin ja syvyys noin 20 cm. Kuoppaan pannaan kuivia ja hyvin syttyviä puita ja kuopan päälle puurankoja. Kivet kootaan päälle kahteen kerrokseen. Rakennelma tuikataan alapäin tuleen. Kun puut palavat, ne saavat ilmaa alla olevan kuopan kautta, mutta kivet kuitenkin estävät liian nopean palamisen. Kivet romahtavat kuoppaan, mutta ovat jos silloin imeneet itseensä hyvin lämpöä ja säilyttävät sen myös pitkään.

Viime syksynä kokeilimme tyttöpuistolaisen ja perinteisen tulisijan lämmönvarauskykyä. Tyttöpuistolainen rakennettiin yllä olevan mallin mukaisesti. Perinteinen tulisija rakennettiin siten, että kivet ladottiin maahan ja puut päälle, puita kuitenkin palon edistyessä lisäten. Kummassakin tulisijassa oli puita ja kiviä yhtä paljon, ja ne olivat sorakuopassa täsmälleen samanlaisissa olosuhteissa. Syksyinen ilma oli noin 10-asteista.

Tulisijat sytytettiin yhtäaikaan. Mittaukset aloitettiin kaksi ja puoli tuntia sytyttämisen jälkeen. Mittausvälineinä oli kaksi metallista kurkkupurkkia, joiden pohjan läpi oli lyöty reikä, korkkitulppa ja 300 asteen lämpömittari siten, että mitta-asteikko jäi ulkopuolelle. Purkki asetettiin kiville alassuun ja annettiin olla siinä kunnes elohopea asettui-paikoilleen. Mittaukset tehtiin puolen tunnin välein ja ne lopetettiin seitsemän tuntia sytyttämisen jälkeen.

Tulos oli, että kummankin lämpötilan lasku oli ensin nopeaa ja hidastui sitten. Selvä ero oli kuitenkin lämpötiloissa. Tyttöpuistolaisen antama lämpötila oli mittauksen alussa noin 200 astetta ja laski lopuksi noin 50 asteeseen. Perin-

teisen lämpötila oli aluksi noin 120 astetta ja se laski noin 15 asteeseen. Kaikenkaikkiaan tyttöpuistolainen jäähdyti perinteistä tulisijaa 2-3 tuntia "hitaammin".

Tuloksena oli, että tyttöpuistolaisen tyyppin voidaan kuvitella olevan kylmän vuodenajan tulisija, joka on kertakäyttöinen. Se pystyy säilyttämään lämmön yli yön ainakin silloin, kun tulisijan päällä on kota tai muu lämpöä keräävä suoja. Perinteisen mallin haittana on lisäksi se, että puuta on lisättävä välillä. Toisaalta tyttöpuistolainen savuttaa runsaasti, joten oleskelu kodassa palamisen aikana voi olla mahdotonta. Tyttöpuistolaisen huono puoli on myös kivien voimakas rapautuminen, joka estää niiden käytön uudelleen. Kivettömillä hiekkarannoilla tämä voi olla ongelma. Joka tapauksessa mielenkiintoinen tehtävä olisi selvittää näitä kahta tulisijatyyppeä sisältävien asuinpaikkojen vuotuinen käyttöajankohta esimerkiksi luuaineiston perusteella. Siinäpä puuhaa...

* * * * *

ARKEOLOGISEN SEURAN RETKI HÄMEESEEN

Seura teki 22.10. retken Hämeeseen. Mukana oli yli 40 osanottajaa, seuran jäseniä, suuri joukko opiskelijoita Helsingistä, kourallinen väkeä muualta ja ilahduttava määrä jälkikasvua.

Ensimmäinen tutustumiskohde oli Rapolan Linnamäki. Siellä toteutettiin retken talkoo-osuus. Raivattiin risuja polkujen reunoilta, jotta muinaislinnan näkymää saatiin vähän siistityksi. Linnamäkeen ja sen ympäristön muinaismuistoalueeseen tutustuttiin Anna-Liisa Hirviluodon ja Anne Vikkulan opastuksella.

Pappilaniemessä nautitun lihakeitto-pannukakkulounaan jälkeen katsottiin Visavuoren lapinrauniot sekä Hiittiänmäen ja Saaren kalmistot Tuula Heikurinen Montellin opastuksella. Vielä käytiin Janakkalan Hakoisten linnavuorella, Pyhän Laurin lähteellä ja tutustuttiin Janakkalan kirkonseutuun Anna-Liisan johdolla. - Kotimatalle lähdettiin syksyisen hämärän saattelemana. Kiitokset retken järjestäjille.

Janne Vilkuna

KOKEMUKSIA ESIHISTORIALLISTEN ESINEITTEN KÄYTTÖKOKEISTA

(eli puheenvuoro, joka käytettiin arkeologian päivillä Turun Kuralan koeverstaassa 9.9.1988; puheenvuoron myötä katsottiin dioja kokeiluista ja kaadettiin kivikirveellä koivu)

T.S. Eliot: Nykyisyys muuttaa menneisyyttä yhtä paljon kuin menneisyys ohjaa nykyisyyttä.

Löydettyämme esim. kivikirveen meidän miellelyhtymämme ovat takuulla erilaiset kuin reilut sata vuotta sitten samanlaisen esineen löytäneen kyntömiehen. Hänkin ajatteli loogisesti ja tiesi, että se on ukonnuoli, johon sisältyy voimaa ja jota sopi käyttää monenlaiseen taikuuteen.

Arkeologi etsii ja löytää esineitä eli aineellista kulttuuria, joita hän tutkittuaan selittää. Niinpä löydöt eivät ole menneisyyttä, vaan nykyisyyttä. Vasta arkeologin tutkimusten jälkeen löydöistä tulee menneisyyden todistuskappaleita.

Arkeologeina voimme todistaa tiettyjä asioita, mutta useat esittämämme selitykset jäävät vain mahdollisiksi selityksiksi. Tämä on hyväksyttävä. Mielestäni arkeologi on arkeologi vasta, kun on tunnustanut itselleen sen, ehkä kaihoisan, to-

siasian, että suurin osa menneisyydestä on ainiaaksi kadonnut ulottumattomiin.

Arkeologisen tutkimuksen on vastattava sekä kysymykseen miten (eli millaista silloin oli) että miksi (eli miksi silloin oli sellaista kuin oli). Jokainen museoammatilainen tietää, että yleisö on erityisesti kiinnostunut yksityiskohtaisesti siitä, millaista elämä oli esihistoriallisella ajalla. Ja kun kysytään, pitäisi ainakin nk. asiantuntijan osata vastata.

Paljon on tähdennetty sitä, että arkeologian päämääränä pitää olla ennen kaikkea kysymys miksi eikä miten. En ole asiasta samaa mieltä. Kysymyksen asettelun kaksijakoisuutta voi verrata yleiseen tutkimuksen jakoon perus- ja soveltavaan tutkimukseen. Molempia tarvitaan. Jos hyväksyy sen, että me arkeologit luomme, tässä ja nyt, parhaamme mukaan todennäköisimmän kuvan menneisyydestä ja sen, että tuo kuva muuttuu ajan kuluessa, voi ehkä myös hyväksyä ajatuksen selitystemme eräänlaisesta luotettavuuskertoimesta. On selvää, että pienillä aineellisen kulttuurin piiriin kuuluvilla selityksillä on paremmat luotettavuuden edellytykset kuin suurilla henkistä tai yleensä useampia kulttuuripiirteitä sisältävillä selityksillä.

Selityksemme perustuvat analogioihin, jotka otamme omasta kulttuuristamme tai muista elävinä dokumentoiduista kulttuureista. Tämä onnistuu parhaiten silloin, kun nykyisyyttä voi-

daan suoraan seurata menneisyyteen - esim. käsityövälineet eivät juurikaan ole muuttuneet rautakauden lopulta ja keskiajan alusta. Toisaalta analogiat voivat helposti johtaa pessimismiin siinä, ettemme voisi havaita menneisyydessä muunlaisia kulttuurimuotoja, kuin sellaisia, joista meillä on tietoa nykyisyydestä tai lähimenneisyydestä.

Analogioiden luotettavuutta voidaan yrittää parantaa tarkastelemalla analogioita kaksijakoisesti: Hodderin "formal and relational analogy". Vaikka asiaa kuinka teoretisoisi, ollaan aina heikoilla jäillä. Yleismaailmallisia inhimillisen käyttäytymisen lakeja ei ole löydetty. Silloin kun sellaisia on oltu löytävinään, ne ovat olleet niin yleispäteviä, etteivät ne lopulta ole selittäneet muuta kuin itsestäänselvyyskäsitteitä. Aina voidaan vedota siihen, että ihmiset käyttäytyvät rationaalisesti. Näin onkin, mutta eri kulttuureissa nuo kunkin kulttuurin kannalta rationaaliseen käyttäytymiseen johtavat seikat (esim. uskomukset ja normit) ovat erilaiset - emmekä me enää löydä niitä. Ne saattavat tuottaa melkoisia vaikeuksia elävänkin kulttuurin tutkijalle.

Niin kauan kun on ollut arkeologiaa, on myös ollut kokeellista arkeologiaa, mutta omana metodina asia on noussut esille vasta 1970-luvulta lähtien: kansainväliset kokoukset aiheen tiimoilta alkoivat Lontoon vuoden 1980 kokouksen myötä. Myös termi etnoarkeologia kuvaa uutta metodologiaa, mutta sen suhteen olen epäileväinen monestakin syystä, joihin en panedu laajem-

min tässä yhteydessä (vaikka tämän lehden päätoimittaja esitelmää seuranneessa kirjeessä kertoi tituleeraavansa allekirjoittanutta tästä lähtien etnoarkeologiksi). Todettakoon vain, että meillä on jo olemassa arkeologia ja etnologia. Jos arkeologi kiinnostuu etnologisista asioista, niin pitääkö hänestä tehdä etnoarkeologi. Eikö riitä, että hän on arkeologi, joka tarkastelee joitain asioita etnologian kannalta. Lingviarkeologi, geoarkeologi, bioarkeologi ...?

Kokeellinen arkeologia voi luoda, säädellä ja toistaa keino-tekoisia koeoloja. Se voi auttaa ymmärtämään mitä ja miten tapahtui, mutta ei juuri miksi, mihin taas voidaan etsiä vastausta etnoarkeologian avulla. Kokeellista arkeologiaa on kahdenlaista: tieteellistä ja kokemuksellista. Keltenbornin mukaan tietelliselle kokeelliselle arkeologialle on ominaista, että se on:

1. päämäärähakuista
2. mitattavaa
3. toistettavaa
4. suunniteltua ja ammattitaidolla ohjattua
5. (käsi)ammattitaidolla toteutettua

Pidän kokemuksellista kokeellista arkeologiaa vähintään yhtä tärkeänä. Sitä on muun muassa yleisölle suunnattu toiminta, jossa kokemuksen ja opetuksellisuuden taso on aivan toista kuin esim. tavanomaisessa museonäyttelyssä. Yleisön lisäksi

kokemuksista on erinomaisen suuri apu arkeologeille. Hieman liioitellen voi todeta, että urbaanit arkeologit tutkivat tukevasti jalat irti maasta. Jos ei ole koskaan vaeltanut ja yöpynyt luonnossa, melonut tai soutanut, kalastanut ja metsästännyt, on melko mahdotonta ymmärtää pyyntikulttuureja kaikkineen ja sama koskee muita elinkeinoja. Terve järki ja eläytymiskyky ovat mielestäni menneisyyden tutkimuksen avainsanoja.

Tieteellinen kokeellinen arkeologia tähtää tiettyyn ennalta suunniteltuun kokeeseen, joka sitten julkaistaan. Kokemuksellinen arkeologia ei ole ensisijaisesti julkaisuun tähtäävää. Kun tutkii jotain esinettä, suosittelen esineen kokeilua. Kokeilut tekevät esineen tutummaksi, avartavat näkemyksiä ja kokeet ovat sitäpaitsi hauskoja. Tällaisia kokeita ei tarvitse välttämättä edes sisällyttää tutkimuksen julkaisuun.

Kokeellinen arkeologia ei voi todistaa miten asiat ovat olleet, mutta se voi kertoa miten ne olisivat voineet olla rajaamalla pois epäkäytännöllisiä ja mahdottomia toimimattomia ratkaisuja. Kun kokeellinen arkeologia voi tuottaa vastauksia kysymyksiin mitä ja miten, muttei kysymykseen miksi, saattaa etnoarkeologia auttaa.

Etnoarkeologia voi tutkia monimutkaista aitoa kulttuuria. Kun etnologi on kiinnostunut esim. esineistä, on etnoarkeologi (miksi etno) kiinnostunut myös siitä, miten nuo esineet jää-

vät löydettäväksi todisteiksi tuosta kulttuurista. Etnoarkeologia on ehkä parhaimmillaan kun pyyntikulttuureista kiinnostunut arkeologi tarkkailee nykyajassa elävää pyyntikulttuuria. Primitiiviset luonnonvaraiset kulttuurit ovat kuitenkin katoamassa tai kadonneet, mikä ei ilahduta ainakaan pyyntiyhteisöjen tutkijoita, mutta maanviljely- ja karjanhoitokulttuurien kysymyksiin voi maailmalta löytyä vastauksia. Tosin lähes kaikki nykyiset kulttuuritkin ovat olleet jo kauan "korkeakulttuurien" vaikutuspiirissä.

Ei ole syytä jakaa todellisuutta tieteiden mukaan. Ne ovat vain menneen ja nykyisen todellisuuden käsittämistä helpottavia työkaluja. Ei ole myöskään syytä jakaa tieteitä alatieteisiin, kuten arkeologiaa kokeelliseen arkeologiaan ja etnoarkeologiaan, vaan tutkimuksen tulisi edetä mahdollisimman leveällä rintamalla. Kaikessa arkeologisessa tutkimuksessa olisi oltava käytännöllinen näkökulma, jossa kokeellinen arkeologia on vain yksi aspekti.

Meidän on toisaalta pyrittävä selittämään menneisyyden pieniä yksityiskohtia - erityisesti aineellista kulttuuria - ja vastattava kysymykseen miten. Kysymykseen miksi, eli suurten kokonaisuuksien ja ylipäänsä henkisen kulttuurin osalta, olisi syytä antaa entistä pehmeämpiä selityksiä. Ei voi olla ihaillematta esimerkiksi sellaisen tutkijan luottamusta omiin kykyihinsä, joka pystyy kertomaan millainen satoja tai tuhansia vuosia asuttu niemenkärki on ollut tiettyinä leirikautena, tai

sellaista tutkijaa, joka pystyy kertomaan mitä uskomuksia ja toiveita kätkeyty kalliomaalaukseen.

Uudenlainen asennoituminen edellyttää kuitenkin yhä, että osaamme olla asiantuntijoina yleisöön päin. Ellemme vastaa, vastaa joku kuitenkin: Hullut ryntäävät sinne, minne enkelit pelkäävät astua. Tämä 1950-lukuinen etnologisiin rinnastuksiin viittaava englantilaisten arkeologien suosittu sanonta on paikallaan tässäkin yhteydessä. Vastakkaisista mielipiteistä huolimatta olen sitä mieltä, että yleisö ja sen mielenkiinto on kaiken tämän toiminnan edellytys. Minä ainakin pistän pillit pussiin sinä päivänä, kun kentän kaiku katoaa.

SAKSITTUA

Mikron levykkeet seuraavat kaljuunan saalista Lontooseen

Singapore (Computerworld) Vuonna 1638 lastasi espanjalainen kaljuuna ruumaansa aasian rikkauksilla: kullalla, porsiiniinilla, silkillä ja tiikillä Manillan satamassa. Myskyssä uponnut laivan on nyt 350 vuotta myöhemmin Aasian meriarkeologian kiintoisimpia kohteita.

Laivan sijainnin onnistui paikallistamaan singaporelainen meripelastusyhdistys Pacific Sea Resources. Läheisen saaren rannalta löydetty porsiiniin kapaleet saivat yhtiön tutki- maan huolellisesti 17:nneen vuosisadan laivaväylää.

Helmikuussa 1987 30-henkinen ryhmä lähti lähellä Guamia olevan Saipanin saaren rannikolle. Etsinnät jatkuivat toukokuuhun, jonka jälkeen ne oli pakko keskeyttää tai- fuunikauden vuoksi. Tutkimuksia jatkettiin tämän vuoden tammikuus-

sa ja ne saatiin päätöksen heinäkuussa.

Laivan hylystä on löydetty kulta- ja porsiiniin. Puutavara ja tekstiilit ovat hajonneet jo kauan sitten.

Yhtiön aarteensetinän motiivit eivät ole arkeologiset. Hyvä löytö on kannattava liiketoimi. Malesian rannikolta joi- takin aikoja sitten löydetyn laivan esineistöä saatiin huutokaupassa kolme miljardia dollaria. Pacific Sea Resources on saanut jo ilmoituksen, että esineistö voidaan myydä Lontoossa Sothebyn huutokauppahuoneessa.

Aarteen ilmoille saatamisessa on käytetty runsaasti tietokoneita. Pacific Sea Resources palkkasi kalifornialaisen konsultin William Claxtonin huoletttamaan tietokonejärjestelmästä, jonka avulla lyödyt voidaan luetteloida. Löydetty esineet toimitetaan tutkitta-

vaksi Lontoon Yliopiston arkeologiseen tutkimuslaitokseen. Esineiden virallinen tutkiminen lisää niiden sekä kaupallista että akateemista arvoa.

Pelastusaluksella ol- nostotöiden aikana lai-

vantäydeltä tietokone- laitteita, joiden avulla kerät- tiin, dokumentoitiin ja arkistoitiiin löydön noin 2500 esinettä sitä mukaan kun niitä meren pohjasta löytyi. Lisäksi talletettiin koneiden muistiin valokuvat esineistä ja niiden löytöhistoriasta.

Sukeltajat kuvasivat löydöspaikan vedenalaisilla, suoraan mikroom- liitetyillä videokameroilla ennen kaivuiden alkua ja jokaisessa vaiheessa niiden aikana. Esineistön puhdistamisen kaikki vaiheet talletettiin myös mikrolle. Kaikkiin kuviin liitettiin tekstikommentit ja ne talletettiin relaatio- tietokantaan.

Työssä käytettiin nel- jää yhteensopivaa AT-lai- tetta. Ohjelmistona oli Ashton-Taten dBase-oh- jelmisto, jota oli täyden- netty Pictureware Inc:n Picturepower- kuvankä- sittelyohjelmalla. Levyk- keet lähetettiin Lontoo- seen esineistön mukana. Kuvatietokannan ansio- ta arkeologeilla on poik- keuksellisen hyvä aineisto tutkimustensa perustaksi.

Joidenkin esineiden hinnaksi Sothebyn huu- tokauppahuone on jo ar- vioinut kymmeniätuhän- sia dollareita. Löydön kaupallinen arvo on vielä arvioitujen varassa.

Markus Hiekkanen

TID FÖR ARKEOLOGIN - KARLÖ

Möten arkeologerna emellan spelar som känt ett centralt roll om man vill motta impulser eller vidareutveckla sina tankar och ideer. Gud vet, att detta inte ofta lyckas vid vardaglig arbetsliv. Inte heller lyckas det varje gång som arkeologerna från olika orter med olika bakgrund möts - i synnerhet vid internationella konferenser tycks mången gång en viss doft av elitism kunna anas.

För egen del kan jag glatt och själviskt proklamera att IV arkeologidagar vid Bottenvikens forskningstation på Karlö 8.-10. maj 1987 var en av de bäst lyckade inte bara vad beträffar organisationen, miljön och vädret utan också stämningen med våra förhållanden oväntat öppen dock kritisk hållning.

Det var arkeologerna från Uleåborg som den här gången hade ansvar för arrangemanget av dagarna. Det hela ingick i Arkeologiska sällskapet's i Finland verksamhet. Dagarna har ju status och tradition ända sedan 1979 och fyller tydligen ett tomrum - en ideologisk nisch - i vårt lands arkeologiska aktivitet. Sällskapet's ordförande Unto Salo önskade i sitt avskedstal vid slutsessionen i Pohjois-Pohjanmaan museo återseende efter tre år och med de orden anser jag att man helhjärtat kan instämma.

Till dagarnas tradition hör en indelning i föredrag med diskussion samt i exkursionen till ortens fornlämningar. Tack vare en rejäl förhandsplanering blev inte föredragens antal - temat var vittomfattande: Botnia - alltför stort såsom tidigare någon gång har hänt. Här några plock utan preferens. Aulis Forss fick börja med ämnet jättekirkorna. Forskning rörande dem har sedan 1976 bedrivits i Uleåborgs universitet och med den systematiska inventeringen har deras antal ökat avsevärt. Genom utgrävningar har även tids-

läget och i viss mån fornlämningarnas karaktär preciseras. Av diskussion efter föredraget samt på Rakanmäki under exkursionen framgick dock, att det råder delande åsikter om vilka fornlämningar egentligen går att klassificera som jättekyrkor: den forsska definitionen blev inte allmänt accepterad. - Ulf Westfal från Jokkmokk redogjorde den till synes komplicerade frågan om stabil mesolitisk bosättning i Vuollerim samt betonade med tydlighet de förberedande undersökningarnas betydelse. Det uppstod också frågan om strandbundna resp. icke-strandbundna stenåldersboplatser. Hur påverkar egentligen höjdkurvor och forna strandformationer i en finländsk arkeologs hjärna?

Tuija Rankama med insats rörande de senaste årens (1984 och framåt) stenåldersstudier i Utsjoki gav en mångsidig bild om svårigheter som man möter med när det blir fråga om en osedvanligt rik boplatz: tillvaratagandet av väsentligt material kan bli ett nästan olöst problem. Ändå rekommenderar jag sållning av fiskben!

Mycket fundering och spekulation både vid forskningsstationen och under exkursionen uppstod i anledning av Markku Mäki vuotis redogörelse över undersökningarna på Rakanmäki, Torneå. Det är här fråga om "nya" typer av fornlämningar men också om inställningen till metodologin på fältet. Handen på hjärtat, kära kolleger i söderlandet: borde man inte börja tänka om när det gäller "rakkagropar"? Hur öppna lås av tydligen psykologiskt art, som hindrar undersökningar av ett tillsynes fattigt ställe på ett nyligen skogsplöjt fält någonstans bakom ett större avstånd?

Aki Pihlman och Kari Uotila anförde tydligen tungt vägande bevis för att det under det bernalska rådhuset i Åbo finns rester av en medeltida rådstuga. Helt avgjort är ärendet dock inte, anser jag, men Akis och Karis tolkning är ändå det sannsynligaste.

Pentti Koivunen gav en översikt över utgrävningarna på den

medeltida kyrkplatsen i Valmarinniemi, Keminmaa. Tyvärr ansåg han dock, att arkeologerna och andra intresserade får nöja sig med att vänta de mest spännande resultaten tills en publikation över ämnet utkommer i framtiden.

Jorma Karman från Riksantikvarieämbetes Luleåkontor kom med friska ideer rörande den pånytt startande fornminnesinventeringen som har hand om. Antalet nyupptäckta forn lämningar är häpnadsväckande men liksom är antalet personer som är anställda vid inventeringen: de är hela aderton på heltid två månader om året. Undra på varför Markku lät en aning resignerat.. Nog om detta men hur kommer det sig att svackor som tolkas som kåtabottnar (av Made-nevatyp) karakteriseras i Finland som närmast ovala eller runda medan de i norra Sverige tycks vara mera rektangulära? Kunde det vara så, att hypotesen om Fångst/samlarkulturens rundbottnade kåta inte skulle hålla strck? Här kan jag bara hänvisa till Matiskainens och Jussilas undersökningar i Pieksämäki, Savolax, Segers undersökningar i Karleby, Österbotten samt Miettins i Purmo i Österbotten. Hur mycket påverkar de två ländernas olika forskningstraditioner? En paradig i upplösning? - Matti Huurre gav en synnerligen värdefull insats med en genomgång av de arkeologiska feltundersökningarnas frekvens och spridning i Finland årtiondevis sedan 1800-talet. Föredraget gav Perspektiv med ett stort P och visade igen betydelsen av forskningshistoriska studier, föraktade av teknoarkeologer.

I Pohjois-Pohjanmaan museo fick vi ett innehållsrikt översikt om marinarkeologisk forskning vid Bottenviken av Aimo Kehusmaa. Jag började åter fundera, hur det ändå skulle vara med u-arkeologin. Varför dyker jag inte för närvarande?

Det rådee under dagarna en viss hurtig parlevū-anda, syn-

nerligen påtalig under kvälls-sessionen. Den av fyrmästaren med kamraten skjutna sälen lär ha smakat gott och benen av densamma brändes experimentellt fastän jag inte vet vart resultatet hamnade. Fyren var också ett imponerande kons- verk att klättra i.

För egen del tackar jag för de många vinkar som jag fick om rösen från historiskt tid vid våra havskuster och in- landet. Och jag tycker, att man skall ge ' a big hand ' till Eero Jarva och Markku Mäkivuoti som var huvudansva- riga för dagarnas lyckade genomförande. Likså till sällskapets sekreterare Anne Vikkula samt andra omnämnda inblandade.

När och var kommer V arkeologidagar att arrangeras?*

* Artikkelns skrivdes genast efter Karlömötet.

SAKSITTUA

Arvokas arkeologinen löytö Suursaarelta

Virolaistutkijat ovat löytäneet Suursaarelta todennäköisesti rautakauden lopulle ajoit- tuvan kuopilla varustetun uhrikiven. Löytö vahvistaa käsityksiä Suomenlahden ulko- saarten kiinteästä asuttamisesta jo ennen meidän vuosituhattamme.

Viron valtiollisen merimu- seon tutkijat oleskelivat Suur- saarella kesä-heinäkuun vaihteessa kahden viikon ajan. Heidän varsinainen tehtävän- sä, hylkyjen etsiminen saaren rannoilta ei tällä kertaa tuot- tanut merkittäviä tuloksia. Sen sijaan uhrikiven löytymi- nen antaa uutta valoa Suo- menlahden ulkosaaarten asutta- miseen.

Kymenlaakson maakunta- museon amanuenssi Timo Miettinen pitää nyt Suursaar- lta tehtyä löytöä erittäin merkittävänä. — Uhrikivethän liittyvät yleensä kiinteään maanviljelyskulttuuriin. Seu-

raavaksi sieltä onkin etsittävis- sä rautakauden ajan kalmisto- ja, toteaa amanuenssi Miettinen.

Kuopallisia uhrikiviä on maastamme tavattu Varsinais- Suomesta, Hämeestä ja osin Itä-Suomesta. — Hämeen jär- vialuetta voidaan kuitenkin pi- tää niiden keskusalueena. Ne liittyvät vainajien palvontaan, ja niiden kuoppiin tuotiin vai- najien henkien lepyttämiseksi ruoka-aineita, kertoo ama- nuenssi Miettinen.

Vanhin suomalaistutkijoi- den ennen sotia ulkosaarilta tekemä löytö ajoittuu kivi- ja pronssikauden vaihteeseen.

Niinikään on saareltä tavattu joukko pronssikauden hauta- röykkiöitä.

Suursaaresta itäänpäin si- jaitsevalla Lavansaarella tutki Sakari Pälssi osan 30-hautaisis- ta röykkiökalmistoista. Ne ajoittuvat mahdollisesti pronssi- ja rautakauden vaihteeseen, ja ovat siis noin 2 500 vuotta vanhoja.

Ajallisesti lähimmäksi Suur- saaren uhrikiveä ajoittuu Suursaaresta noin 25 kilomet- riä kaakkoon sijaitsevalta Ty- tärsaarelta löydetty solki. Se periytyy kansainvaellusajalta, noin 1 400 vuoden takaa. (STT)

JULKAISUPALSTA

Edellisen julkaisupalstan jälkeen toimitus sai tekijöiden lempeän muistutuksen siitä, että on olemassa muitakin kuin esihistoriallisen ajan arkeologiaa. Muinaistutkijasta 2/1988 puuttui Helena Edgrenin ja Markus Hiekkasen Finskt Museumissa 1987 julkaistu Kapell eller inte kapell - det är frågan. Kiitos muistutuksesta. Toivottavasti vastaavalaista aktiivisuutta ilmaantuu aina kun on aihetta.

Savonlinnan maakuntamuseon ja Mikkelin taidemuseon tiedotuslehdessä 1988 käsitellään arkeologisia aiheita seuraavissa artikkeleissa: Juhani Grönhagen; Vedenalainen arkeologia sisävesillä; Petri Halinen, Mäntyharjun Harjuniemen asuinpaikkojen kronologisista ongelmista; Leena Lehtinen, Uutisia arkeologian ajalta.

Turun maakuntamuseon museotiedotteessa 3-1988 on Heljä Brusilan artikkeli Ryssänuunit - rannikkoseudun kummalliset sekä Matti Rautasen artikkeli Vaskion metallinmakuisista paikannimistä. Numerossa 4-1988 on Heljä Brusilan artikkeli Kuppikivet, esi-isiemme ikivanhat uhripaikat; Petri Ikonen, Kulttuuri ja luonto kohtaavat Liedon Kukkarkoskella ja Aki Pihlman, Palanen muinaista Mätäjärveä.

Suomen Museossa 1987 huomioitakoon: Heikki Matiskainen, Geradmeissel vom südfinnischen Typ, spätmesolitische Gegenstandgruppe ja Pentti Zetterberg, Museoesineiden dendrokronologinen ajoitus; esimerkkinä Liedon huhmar.

Suomen Antropologi 4/1987:ssä on J.-P. Taavitsaisen artikkeli Wide-Range Hunting and Swidden Cultivation as Prerequisites of Iron Age Colonization in Finland ja Ari Siiriäisen artikkeli Swidden Cultivation in the Precolonial History of Africa.

Memoranda Soc. Fauna Fennica 64, 1988: Irmeli Vuorela: Pol-

len records from the site of the Rääkkylä boat find, dated to ca AD 1200.

Matti Huurre on kirjoittanut artikkelin Kulturen vid Uleträsk's vattendrag under den sena järnåldern Historica Septentrionalia nr 14:ään. Suomussalmen muinaisuutta, Åmånssaari 1988, on Suomussalmen kulttuurilautakunnan toimittama monistekokoelma Matti Huurteen Suomussalmea käsittelevistä artikkeleista. Matti Huurteen(museovirasto) ja Esa Suomisen(Kainuun museo) yhteistyönä on ilmestynyt Kainuun seutukaavaliiton julkaisema Kainuun esihistorialliset muinaisjäännökset. Kajaani 1988.

Baskerilinja, Unto Salon 60-vuotis juhla-julkaisu sisältää seuraavat artikkelit: Teija Tiitinen, Alkukodista uuspositivismiin - katsaus Suomen pronssikauden tutkimushistoriaan julkaisujen pohjalta; Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander, Suur-Savon suuruuden alku - uusi sukellus hopeasolkien salaisuuksiin; Henrik Asplund, Bussila - asutuskronologinen tutkimuskohde Piikkiön Hepojokilaaksossa; Aino Nissinaho, Rautakauden ja varhaiskeskiajan asutuskehityksestä Maskujokilaaksossa; Sirkku Pihlman, Yhteiskunnallisen luokittelun tutkimisesta arkeologisten hauta-aineistojen perusteella; Kristiina Korkeakoski-Väisänen, Piirteitä Köyliönsaaren merovinkiaikaisista naisten haudoista; Markku Ikäheimo, Alkukantaista raudanvalmistusta Lounais-Suomessa; Jouko Rätty, Eräs rautakauden keihäänkärkityyppi. Varastolöytö Satakunnan museossa; Pentti Koivunen, Leikkauskoristeinen, hiiltynyt harava Perä-Pohjolasta; Tapani Tuovinen, Klingande sten, upprasad sten - Två maritima fornlämningar i Nagu och Korpo skärgård; Knut Drake, Runda tornet i Raseborg; Aki Pihlman, Kaupunkiarkeologiasta Turussa - muutamia maanläheisiä kommentteja arkeologisen aineiston edustavuudesta; Heljä Brusila, Hieman lisävaloa Hauenkuonontorin alueeseen; Jari Sjölund, Naantalin Iso-Lääkärin kaupunkikaivaus - Eräitä havaintoja ja menetelmiä; Aino Nissinaho ja Teija Tiitinen, Intensiivisen inventoinnin työajan tarve ja tehokkuus;

Terhi Nallimaa-Luoto ja Arja Karivieri, Isojako- ja muiden vanhojen karttojen käytöstä arkeologisen tutkimuksen apuna; Arja Karivieri, Barbaarihyökkäysten ja uskonkiistojen heijastuminen arkeologiseen aineistoon myöhäisantiikin Ateenassa; Ulla Lähdesmäki, Antiikin roomalaisia lääkintävälaineitä Jordanin Länsirannalta Sebastieh`sta ja Leena Lehtinen, Arkeologi ja yleinen valistustoiminta.

Arkeologia Suomessa 1985 sisältää vuoden 1985 arkeologisten kaivausten ja muinaisjäännösinventointien lisäksi seuraavat artikkelit: Paula Purhonen, Esihistoriallisten kiinteiden muinaisjäännösten suojelu; Mirja Miettinen, Arkeologisk forskning i Syd Österbotten; Matti Huurre, Esihistorialliset tutkimukset Kainuussa 1980-luvulla; Unto Salo, Turun yliopiston arkeologisista tutkimussuunnista ja projekteista; Heljä Brusila, Joitakin piirteitä Turun kaupunkiarkeologisista tutkimuksista; Tuula Heikurinen-Montell, Maakaasu ja arkeologia; Pirjo Uino, Pronssikahvainen veitsi 1700-luvulta; Leena Söyrinki-Harmo, Vuoden 1985 arkeologiset näyttelyt; Tapio Seger, Arkeologinen julkaisutoiminta Suomessa 1985.

* * * * *

A R K E O L O G I A S U O M E S S A 1985

Arkeologia Suomessa 1985 -julkaisu on ilmestynyt. Julkaisu sisältää tiedot ja lyhyet selostukset kaikista Suomessa v. 1985 suoritetuista kaivauksista ja inventoinneista. Lisäksi teoksessa on lyhyitä artikkeleita mm. Etelä-Pohjanmaan arkeologisista tutkimuksista sekä arkeologisesta julkaisu- ja näyttelytoiminnasta Suomessa v. 1985. Julkaisua saa ostaa Kansallismuseosta ja sen hinta on 50 markkaa.

* * * * *